

29 מרץ, 2015

לכבוד
רב גונדר אהרון פרנקו
נציב שב"ס
אזור תעשייה צפוני, רמלה
מיקוד 7210000, ת.ד. 81
באמצעות פקס: 08-9193800

לכבוד
עוה"ד יהודה וינשטיין
היועץ המשפטי לממשלה
ירושלים
באמצעות פקס: 02-6467001

שלום רב,

הנדון: תזכורת- בקשה לשיפור תנאי העברת אסירים מבתי הסוהר למקומות אחרים, לשיפור

התנאים וקיצור זמני ההמתנה בחדרי ההמתנה וחדרי המעבר

בג"ץ 1482/08 עדאלה ואח' נ' שב"ס

סימוכין: מכתבנו מיום 05.06.13

הרינו לפנות אליכם בשם מרשינו, מרכז עדאלה, עמותת רופאים לזכויות אדם, הקליניקה לזכויות ושיקום אסירים באוניברסיטת חיפה והוועד הציבורי נגד עינויים בישראל בעניין ניוד אסירים כדלקמן:

1. ביום 05.06.13 פנינו אל נציב שירות בתי הסוהר בעניין שבנדון, ולמרות הזמן הרב שחלף טרם קיבלנו כל מענה לפנייתנו.

2. נזכיר במה דברים אמורים, בעבר הגישו מרשינו עתירה בפני בית המשפט העליון ובה דרשו את שיפור תנאי העברתם של אסירים מבתי הסוהר למקומות אחרים לרבות לדיונים בבתי משפט, לבתי סוהר אחרים, למרפאות, למרכזים הרפואיים ולמר"ש (בג"ץ 1482/08 עדאלה ואח' נ' שב"ס ואח').

3. בעתירה הנ"ל הלינו מרשינו על תנאי הסעה וניוד ירודים; המתנה שעות רבות בניידות ההסעה בתנאי חום כבד ומחניק או קור עז; נסיעות האורכות שעות רבות; חוסר עקביות בעניין מתן ארוחה עיקרית יומית ומי שתייה בעת ההסעה; חוסר עקביות במתן האפשרות לגשת לשירותים; אי התחשבות בצרכיהם של אסירים חולים, לרבות אלה הזקוקים לכיסא גלגלים; כבילת האסירים זה לזה בידיים וברגליים בעת הנסיעה; היעדר ריפוד בניידות גורם לאסירים סבל בתנאים של חום כבד או קור עז ועוד.

4. בהוראת בית המשפט הוגשו לעתירה שתי תגובות מטעם המדינה (תגובה מקדמית בחודש נובמבר 2008 ותגובה מעדכנת בחודש יולי 2010) ובהן פורטו הפתרונות והמשאבים שהמדינה מתכוונת להשקיע למען ייעול ושיפור בתנאי ניוד האסירים. כך לדוגמה נאמר בעמ' 11 לתגובה המקדמית שהוגשה לבית המשפט העליון מטעם המדינה בתאריך 11.9.2008:

"...המשיבים יבקשו מבית המשפט הנכבד לדחות את העתירה על הסף, זאת לנוכח העובדה שהבסיס העובדתי אשר עליו מבוססת העתירה השתנה בצורה ניכרת."

5. על רקע זה, ובהמלצת בית המשפט, נמחקה העתירה תוך שמירה על זכותם של מרשינו לשוב ולהעלות סוגיה פרטנית שעלתה בעתירה אך לא באה על פתרונה.

6. למרבה הצער, מבדיקה שנעשתה על ידי הח"מ ומעדויות רבות שנאספו על-ידי מרכז עדאלה, הקליניקה המשפטית לזכויות ושיקום אסירים, רופאים לזכויות אדם והוועד הציבורי נגד עינויים בישראל בתקופה האחרונה, עולה תמונה עגומה לפיה תנאי ניוד אסירים עדיין ירודים ופוגעים בצורה קשה בזכויות היסוד החוקתיות של האסירים. האסירים עדיין מלינים על סבל רב במהלך הניוד ובמיוחד האסירים החולים.

7. תמונה דומה עלתה בתחקיר ששודר רק לאחרונה ב"אולפן שישי", "חדשות ערוץ 2" בנוגע לתנאי הנסיעה בפוסטה. ראו: http://www.mako.co.il/news-channel2/Friday-Newscast-q1_2015/Article-7e6e02c2c541c41004.htm

8. מתלונות האסירים שהגיעו אלינו עולה כי זמני המתנה משעת יציאתם מהתאים ועד הגעתם ליעד נמשכות שעות ארוכות כשהאסירים כבולים בידיהם ורגליהם. הנסיעה לכשעצמה אורכת גם שעות רבות מעבר לזמן הרגיל הנדרש בממוצע לנסיעה מבית הסוהר ליעד. כך למשל, במקרה של **ויליאם מאתיוס**, ת"ז מס' 313706541, אסיר המוחזק בכלא השרון אשר סובל מבעיות ברגלו, ובגין זאת הופנה לבדיקת אורתופד במר"ש. בתאריך 08.12.14 נסע מר מאתיוס לביצוע בדיקת האורתופד במר"ש, הוא יצא מכלא אשל בשעה 02:30 לפנות בוקר והגיע למר"ש בשעה 10:00 בבוקר, דהיינו, הנסיעה למר"ש ארכה כ-7.5 שעות בזמן שהיא אורכת פחות משעה בנסיעה רגילה.

9. המושבים בפוסטה קשיחים ועשויים מברזל, האסירים נאלצים לשבת עליהם משך כל שעות הנסיעות הארוכות כשהם כבולים בידיהם ורגליהם. המושבים קרים מדי בעונת החורף וחמים מדי בעונת הקיץ ושב"ס לא מתיר לאסירים להחזיק בכריות, שטיחים קטנים או כל חפץ חלופי שיכול לשמש כריפוד או כיסוי למושב.

10. האסירים גם מלינים על אי אספקת מזון ומי שתייה באופן סדיר במיוחד אלה היוצאים מוקדם לנסיעה ואשר לא מספיקים לקבל ארוחה בבית הסוהר, שכן אין ערובה כי יזכו למנה או לשקית אוכל במהלך הנסיעה והם עלולים לשהות שעות ארוכות ללא מזון.

11. היה ושב"ס מציע לאסירים מי שתייה, אסירים רבים נמנעים מלשתות במהלך הנסיעה מחשש כי לא יותר להם להתפנות במהלך הנסיעה הארוכה. חרף טענת המדינה בסעיף 20 לתגובה המקדמית לעתירה על יישום "הנחיות בליווי עצורים" המחייבות לאפשר לאסירים לרדת לנוחיות והמחייבות את המלווים לשאול את העצורים אם הם זקוקים לנוחיות, רבים מהאסירים מלינים כי כשהם שואלים את המלווים אם ומתי יותר להם לרדת לשירותים נענים בתשובות כגון "לא ידוע", "לא יכול להבטיח לך", "תלוי" וכד'.

12. להמחשת התמונה, להלן דוגמאות ועדויות מהחודשים האחרונים על העברת אסירים חולים מבתי הסוהר למר"ש או לדיונים בבתי המשפט:

א. האסיר **שאדי אדיב**, ת"ז מס' 92065188, מוחזק בכלא אשל והוא סובל מכאבים עזים באזור עצם הזנב והברכיים. לדבריו, הכאב הוא כה עז עד כדי כך שהוא מתקשה לישון. הוא הופנה לפני מספר חודשים ע"י רופא הכלא לצילום רנטגן במר"ש אך הוא סירב לצאת בגלל הנסיעה הארוכה בפוסטה ותנאיה.

ב. האסיר **עדנאן חמארשה**, ת"ז מס' 960638559, מוחזק בכלא מגידו. בעקבות שבץ מוחי שהיה לו בעבר, אשר בעקבותיו הוא סובל כיום מחולשה בפלג גופו השמאלי, קשיי הליכה וכפל ראייה, ומקבל מספר רב של תרופות. בתאריך 17.02.14 אושפז מר חמארשה בב"ח בילינסון והומלץ לו לעבור בדיקת נוירולוג. בתאריך 29.06.14 הוצא מר חמארשה בפוסטה לביצוע הבדיקה הנ"ל במר"ש, ונאלץ לחכות כ- 3 ימים במעבר, בתא צפוף וללא כל טיפול תרופתי. בעקבות כך הוא סירב להמשיך בנסיעה לבדיקה וביקש שיחזירו אותו לכלא מגידו, וכך היה.

ג. האסיר **מחמוד נאשף**, ת"ז מס' 055148159, מוחזק בכלא מעשיהו. ביום 08.02.15 היה אמור לצאת לביצוע בדיקה אצל מומחה א.א.ג בגלל דלקת מתמשכת שהוא סובל ממנה באוזן ימין, אך הוא סירב לצאת בגלל שסבל מחם והקאות וחשש שמא מצבו יחמיר בתנאי הפוסטה. לדבריו, אם הייתה הסעה ישירה הוא היה יוצא לבדיקה.

13. גם מדו"ח הסניגוריה הציבורית של שנת 2013 (פורסם באוגוסט 2014) עולה תמונה דומה וקשה של התופעות המוזכרות לעיל וזאת בעקבות ביקורים שנעשו ע"י נציגי הסניגוריה הציבורית במתקני כליאה שבאחריות שירות בתי הסוהר, וכך צויין בעמ' 79 לאותו דו"ח לגבי אחד הביקורים:

"בשלב זה ראוי לציין תופעה שאליה נחשפה הסניגוריה הציבורית בעקבות ביקור רשמי שנערך במתקן המעצר שבבית המשפט המחוזי בלוד בדצמבר 2013. מדברי הכלואים במקום עלה, כי באישון לילה הם הועברו לכלובי ברזל חיצוניים שנבנו מחוץ למתקן המעבר ברמלה. בכלובים אלה, החשופים לפגעי מזג האוויר, הכלואים שהו מספר שעות בקור המקפיא ובגשם, עד שהגיעה ה"פוסטה" שאמורה לקחת אותם לבתי המשפט, בסביבות השעה 1 בבוקר. מסתבר שנוהל זה לפיו האסירים מחכים ל"פוסטה" בכלובים חיצוניים היה קיים בשב"ס מזה מספר חודשים, והוא אומת בדוחות נוספים של מבקרים רשמיים, ולא הוכחש על ידי שב"ס."

14. הנה כי כן, עולה תמונה מחרידה לגבי תנאי העברת האסירים בפוסטה ותנאי שהייתם במעברים אשר פוגעים בזכויותיהם לתנאי מחיה מינימאליים בבית הכלא, לטיפול רפואי ולגישה לערכאות.

15. זכותו של האסיר למזון ולשתייה ומתן אפשרות לאדם לעשות את צרכיו בצורה סבירה מקיימים את הזכות לכבוד ושמירה על בריאות האסיר. הפגיעה בזכויות אלה מצד שב"ס מהווה הפרה של חובתו לסיפוק צרכיהם המינימאליים של האסירים.

16. כמו כן תנאי הנסיעה והקשיים הצפויים במסע הארוך והמלווה בסבל עד להגעת האסירים לבית המשפט או למרפאות, מגבילים את זכותם החוקתית של האסירים לפנות לערכאות ופוגעים בזכותם לקבל טיפול רפואי. כאמור לעיל, לא אחת נאלצים אסירים לוותר על נוכחות בדיון משפטי או לבטל תור לבדיקה או לטיפול רפואי בשל שעות הסבל הארוכות בפוסטה.

17. תנאי הנסיעה בפוסט ומשך זמן הנסיעה מהווים אף התנהגות אכזרית, בלתי אנושית ומשפילה האסורה על פי סעיף 5 להכרזה לכל באי העולם בדבר זכויות האדם משנת 1948 ולפי אמנות בינלאומיות אחרות שישראל היא צד להן (ראו למשל: האמנה נגד עינויים ונגד יחס ועונשים אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים משנת 1984, סעיף 16; האמנה בדבר זכויות אזרחיות ומדינתיות משנת 1966, סעיף 7).

18. זאת ועוד, בבג"ץ 4634/04 רופאים לזכויות אדם נ' השר לביטחון פנים (טרם פורסם, ניתן ביום 12.02.07) פסקה 10 נקבע כי:

"עונש מאסר המוטל על אדם אינו מפקיע מאליו את זכויות האדם החוקתיות הנתונות לו מכוח יסודות השיטה החוקתית הנוהגת

בישראל. זכויות אלה נגרעות מן האסיר רק במידה שהגבלתן מתחייבת באופן הכרחי משלילת חירותו עקב המאסר הפגיעה המתחייבת בזכויות האדם הנתונות לאסיר מקורה בעיקרה בהגבלת חירותו האישית, הנובעת מן המאסר."

19. נוכח האמור לעיל ולאור התלונות שהגיעו לידינו ואי מתן פתרונות הולמים לבעיות ניווד אסירים ולתנאי אחזקת האסירים החולים בתנאים לא הולמים בחדרי המעבר ובחדרי ההמתנה נבקש כדלקמן:

- א. לפעול להגדלת מספרי רכבי הניוד ובכך לקצר את משך הנסיעה על כל הסבל הנגזר ממנה.
- ב. לספק שירותי ניווד נאותים ולרפד את המושבים באופן שיחסוך סבל וכאב מהאסירים במשך הנסיעות הארוכות.
- ג. לספק ארוחות ומי שתייה במהלך הנסיעות באופן עקבי ובתדירות שהאסירים היו מקבלים בבית הסוהר אילולא הנסיעה.
- ד. לאפשר לאסירים להתפנות ולהודיע להם על התחנות שבהם עומדים לאפשר להם לגשת לשירותים.
- ה. למנוע את סבלם של אסירים החולים במחלות קשות והסובלים מטחורים, כאבי גב, לחץ דם גבוה, ממחלת סרטן או כל מחלה אחרת המלווה בכאבים וזאת ע"י הקצאת ניידות פרטיות להסעה בודדת וישירה מבית הסוהר ליעד, דהיינו, ללא איסוף אסירים מבתי סוהר אחרים, אלא אם מדובר באסירים השוהים בבית סוהר באותו מתחם.
- ו. לאפשר לאסירים חולים השוהים בבתי הסוהר שבצפון ובדרום לפנות לבדיקות וטיפולים במרכזים הרפואיים הסמוכים לבתי הסוהר במקום להעבירם למר"ש רמלה.
- ז. לקצר את זמני ההמתנה בחדרי המעבר ולהנגיש את הפניה לשירותים בזמן שהיה בחדרים אלה.
- ח. לקצר את זמני ההמתנה בחדרי ההמתנה ולשפר את תנאי החזקה באותם תאים צפופים.

נודה לכם על עדכון הח"מ היכן עומד הטיפול בבקשה וזאת בטרם פניה לערכאות המשפטיות.

בכבוד רב,

עולא שתייו, עו"ד

אראם מחאמיד, עו"ד

העתקים:

1. עו"ד אסנת מנדל - מנהלת מחלקת בג"צים (פרקליטות המדינה), **בפקס: 02-6467011**
2. עו"ד שלומי כהן – לשכה משפטית שב"ס, **בפקס: 08-9193840**

3. עו"ד יואל הדר – היועמ"ש למשרד לביטחון פנים, בפקס: 02-5418008